

Plats och tid Rådhuset, Sternörummet, klockan 13:00 – 13.50

Beslutande: Marie Sällström Ordförande (S)
Per-Ivar Ivarsson Ledamot (C)

Tjänstgörande ersättare: Britt Kilsäter (M) Ersätter Gunbritt Karlsson (M)
Inger Löfblom Sjöberg (S) Ersätter Annika Wåhlin (S)
Claes Mårlind (M) Ersätter Kristofer Borvall (MP)

Närvarande ersättare:

Övriga: Jens Odevall, administrativ chef
Anna Sunnetoft, nämndsekreterare
Aili Martinsson, assistent

Utses att justera: Britt Kilsäter

Paragrafer: 1-6

Justeringsdatum:

Sekreterare .....
Anna Sunnetoft

Ordförande .....
Marie Sällström

Justerande .....
Britt Kilsäter

Anslag/Bevis

Organ: Valnämnden
Sammanträdesdatum: 2017-01-09
Datum då anslaget sätts upp: XXXX-XX-XX Datum då anslaget tas ner: XXXX-XX-XX
Förvaringsplats för protokollet: Rådhuset

Underskrift: _____

§ 3 Yttrande Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten (SOU 2016:71) 2016/3877

Valnämndens beslut

att anta förvaltningens yttrande som sitt eget samt överlämna detsamma till kommunstyrelsen för ställningstagande.

Sammanfattning

Regeringen beslutade i oktober 2015 att tillsätta en särskild utredning med uppdrag att dels se över hur omval kan genomföras snabbare än i dag och dels att överväga hur skyddet för valhemligheten kan förstärkas.

Frågorna som rör snabbare omval har sin bakgrund i diskussionerna kring de omval som hölls åren 2011 och 2015 beträffande valen till landstingsfullmäktige i Västra Götalands län och till kommunfullmäktige i Båstad. I den allmänna debatten efter omvalen anfördes att de mer framstod som extraval än som omval, bland annat eftersom valen hölls omkring åtta månader efter ordinarie val då förutsättningarna för omvalen hade ändrats. Exempelvis hade kretsen av röstberättigade förändrats och partier som inte tidigare hade deltagit fick möjlighet att ställa upp i omvalen.

Snabbare omval

Utredningen har därför haft i uppdrag att undersöka om förfarandet kan förenklas i syfte att omval ska kunna genomföras snabbare än i dag och att förutsättningarna vid omval ska bli i princip desamma som vid ordinarie val. Utredningen har även haft att överväga och lämna förslag till en tidsfrist för genomförande av omval som ska vara så kort som det är praktiskt möjligt.

Ett omval innebär en omfattande process som i stort motsvarar ett ordinarie val och bör alltid hållas så snart det är praktiskt möjligt och lämpligt.

Utredningen föreslår att det införs bestämmelser i vallagen som innebär att ett parti inte ska kunna göra en särskild anmälan om deltagande i ett omval. Detta innebär att samma förutsättningar gäller vid omval som vid ordinarie val och att endast de partier och kandidater som ställde upp i ett val får delta i händelse av omval. Samma valsedlar skulle kunna användas och administrationen kring anmälnings- och registreringsförfarande skulle minska.

Vidare föreslås att röstkorten vid omval ska vara väljarna tillhanda senast 10 dagar före valdagen. Enligt nuvarande ordning ska röstkorten vara väljarna tillhanda senast 18 dagar före valdagen.

Utredningen föreslår också bestämmelser som innebär att omval ska hållas så snart det kan ske och senast inom tre månader efter beslut om omval.

Enligt nuvarande bestämmelser ska resultatet av riksdagsval och val till Europaparlamentet tillkännages genom en kungörelse, medan valresultatet för landstings- och kommunval offentliggörs genom att protokoll läggs fram för granskning. Utredningen föreslår att hela valresultatet vid omval offentliggörs genom att protokollet läggs fram för granskning.

Överklagande av ett valresultat lämnas idag till den myndighet som har meddelat beslutet, denna myndighet ska sedan kungöra samtliga överklaganden, överlämna dem till Valprovsnämnden samt yttra sig över dessa. Detta anses vara en ineffektiv ordning eftersom Valprovsnämnden inte kan påbörja sin handläggning direkt. Utredningen föreslår därför att överklaganden ska lämnas in direkt till Valprovsnämnden och att nämnden kan avgöra vilket underlag som behövs för provningen. Allmänhetens rätt att yttra sig över överklagandena tas enligt förslaget bort.

Förstärkt skydd för valhemligheten

Den del som rör skyddet för valhemligheten gäller sättet att tillhandahålla valsedlar. Det har bland annat från internationella valövervakare framförts invändningar mot det svenska valsystemet med anledning av att den plats på röstmottagningsstället där valsedlarna finns utlagda inte skyddas mot insyn. Personer i lokalen kan då se vilka valsedlar en väljare tar. Det har därmed ifrågasatts om valhemligheten upprätthålls med ett sådant system.

Väljarna ska vara garanterade skydd mot att ingen bestämmer vad någon annan ska rösta på och att ingen utsätts för yttre påverkan under röstningen. Väljare ska inte vara tvungna att visa eller tala om hur de röstat. Det ska inte heller gå att ta reda på hur någon har röstat. Utredningen har visat att kravet på att val ska vara fria och hemliga i stort är tillgodosett genom nuvarande valsystem men att systemet kan förbättras.

Förslaget innebär att valsedlar ska tillhandahållas genom att de placeras innanför valskärmarna vilket ställer krav på andra valskärmar än de som används idag.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018 och tillämpas första gången inför och vid ordinarie val i september 2018.

Bedömning

Karlshamns kommun har fått möjlighet att yttra sig över förslaget. Förvaltningen har gått igenom förslaget och har följande synpunkter:

Vad gäller utredningens förslag om snabbare omval är förvaltningen positiv till att omval kan äga rum inom 3 månader men tror att det är svårt att genomföra ett omval på kortare tid än så eftersom det kan komma att påverka kvaliteten på valet med påföljande risk för ytterligare omval.

När det gäller utredningens förslag om förstärkt skydd för valhemligheten har utredningen bedömt att valen i stort sett tillgodosett kraven på fria och hemliga val. Den förbättring som utredningen föreslår, att valsedlar ska finnas innanför valskärmen, är omständlig, kräver fler röstmottagare och innebär betydligt ökade kostnader för kommunerna. Förvaltningen är mycket tveksam till förslaget.

Det måste finnas möjlighet för röstmottagare att hålla uppsikt över och kontrollera ordningen vid röstmottagningsstället i allmänhet och bland valsedlarna i synnerhet. Detta innebär att det finns risk för att det uppstår väntetider och köbildning.

Ett annat problem är utrymmet innanför valskärmarna. Ska alla partier ha utrymme för sina namnvalsedlar bakom varje skärm? Ska dess också kontrolleras, i så fall av vem? Om ett partis namnvalsedlar tar slut bakom någon skärm, vem har då ansvaret för det? En väljare ska kunna lita på att utbudet av valsedlar är komplett och att det är lätt att hitta bland dem. I dag ansvarar partierna själva för att deras namnvalsedlar finns på varje röstmottagningsställe och alla har tillgång till alla tillgängliga valsedlar.

Förvaltningen anser att ansvarsfrågan för valsedlarna samt nya partiers möjlighet att delta i valet behöver utredas ytterligare. Förslaget innebär betydligt ökade kostnader för kommunen (valnämnden) för inköp av nya valskärmar till samtliga 18 valdistrikt (ca 90 nya skärmar á ca 1 500 kr/st = 135 000 kr).

Sveriges kommuner och landsting (SKL) anser att de lösningar som i utredningen presenteras för att förstärka valhemligheten skapar nya problem för väljarna, partierna och valadministrationen. SKL föreslår istället att det görs en utredning som behandlar valsedelsystemet i sin helhet inför valet 2022. Förvaltningen delar denna uppfattning.

Förslaget innebär även behov av ökad bemanning på röstmottagningsställena vilket också innebär betydligt ökade kostnader för Karlshamns kommun (upp till 2 röstmottagare extra per valdistrikt = 36 röstmottagare extra = 130 000 kr).

Vidare medför förslaget en ökad risk för överklaganden med omval som följd.

Genomförs lagändringen måste kommunerna också kompenseras för de merkostnader som uppstår.

Slutligen anser förvaltningen att förslaget att genomförandet av lagändringen ska ske redan till kommande val kommer att bli svårt att hantera för valadministrationen.

Bilagor

- 1 Remiss Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten (SOU 2016:71)

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet
Kommunkansliet